

AZ EMELKEDŐ NEMZET TITKA: BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

AZ ÁLLAMI KÖZSZOLGÁLATOK

A **SZEF-AKADÉMIA** 2015. december 5-én, a második akadémiai napon a nemzeti közszolgáltatások kérdéskörét tárgyalta. A tanácskozásra „**A közszolgáltatások ára**” címmel került sor, mert elsősorban azt kívántuk kideríteni, hogy **egy nemzetépítő európai jó kormányzás** politika keretei között a költségvetésnek hányad részét kellene ezekre a célokra fordítani. A tanácskozás teljes anyaga hozzáférhető a www.szefakademia.hu címen.

Vitáinkban az alábbi előzetes kérdéseket tettük fel:

Mi a szerepe a közszolgáltatásoknak a nemzeti, társadalmi újratermelésben?

Hogyan hatnak az igazgatási, a hatósági, a humán, a kulturális és a kommunális rendszerek a nemzet életminőségére és versenyképességére?

Hogyan dönthet újra maga a társadalom a közszolgáltatások áráról, avagy kiszabadítható-e a közszolgák az állami-kormányzati fogságból?

Teremthető-e közszolgálati szakszervezeti egység és új szövetség a társadalommal?

A közszolgáltatások eszmetörténeti, jogtörténeti és intézménytörténeti előzményeit áttekintve, és az emberi és állampolgári alapjogok felől indulva a **szakszervezeti harcok és győzelmek legdicsőbb fejezeteit elevenítettük fel.**

Bemutattuk azt a folyamatot, amelyben a valamikori céhlegényi és bányamunkási szerveződések, a személyegyesülési, majd az önszegélyező egészségügyi pénztárakból és nyugdíjjegyletekből **miként születtek meg a társadalmak egészét átható, tömegnyomással hitelesített szakszervezeti, majd közpolitikai célok.** Ezek aztán az évszázados társadalmi és politikai küzdelmek eredményeként végül államcélokká – illetve feladatokká - lettek; azaz megfogalmazódtak és **rögzültek az alkotmányokban.** Tehát **állampolgári jogokká és a mindenkori kormányzatok kötelezettségeivé váltak.** Így lett állami alkalmazott a jegyző, a földmérő, az önkormányzati tisztségviselő, a tisztiorvos és az állatorvos, a mentő, a védőnő, az orvos, a nővér, az óvónő, a tanító és a tanár, a tűzoltó, a rendőr, a gátőr és a szociális munkás. És közszolgáltatás a víz, a csatorna, az áram, a szemétszállítás, az úthálózat, a vasút, a közhíradó és a köztelevízió, és néhány államban az internet.

Tekintettel arra, hogy a legfontosabb közszolgálati ágazatok működéséről külön tanácskozásokat szerveztünk, s ezek alapján külön állásfoglalásokat teszünk, legelőször **azt kell tisztázzuk; mi a közszolgálat, mit tekintünk közszolgáltatásnak.** Erről a tudomány számtalan elméleti megközelítésével szemben az kell megállapítanunk, hogy nekünk az **a közszolgálat, amit magyar jogszabály annak minősít.** Ebből az is következik, hogy **a közszolgálatba tartoznak a**

közalkalmazottak, a bírák, az ügyészek, a hivatásos testületek és a fegyveres erők hivatásos állományú tagjai, a közigazgatás személyi állománya, s ezen belül a köztisztviselők.

Mi az ágazati munkamegosztásban azokat a területeket tartjuk közszolgáltatásnak, amelyek összességében meghatározzák azokat a viszonyokat és körülményeket, amelyekben a nemzet bővített, vagy retardált, esetleg sikertelen újjátermelése zajlik. **Minden forint, amely itt hatékonyan elköltésre kerül, az befektetés a nemzet jövőjébe, életminőségébe, és a holnapra elérhető fejlettség viszonyaiba. Megállapítottuk; e területek működésének, hatékonyságának lerontása egyet jelent a magyar jövő, a gyermekeink meglopásával.**

Vizsgálódásaink, történelmi tapasztalataink alapján bizonyított ténynek látjuk, hogy **valamennyi saját erőből építkező nemzet felemelkedése az oktatáson, a politikai és gazdasági demokrácia, a jogbiztonság viszonyain, a korrekt és versenysemleges közigazgatási szolgáltatásokon, a szociális ellátások talaján indult, s ott lett sikeres, ahol a normakövetés és a méltányos közteherviselés hatékony helyi és országos közigazgatással párosult.**

Azok az országok sikeresek, ahol az állam a törvény előtti egyenlőség, a verseny piac, az igazságosság őre és garanciája lett, ahol valóban minimálisra tudták szorítani a korrupciót. Mindebből az következik, hogy nemzeti programmá emelt, tömegesen helyeselt – mert nyilvánosan kidolgozott és elfogadott – reformokat, modernizációs programokat, hosszú évekig tartó költségvetési áldozatokat kell hoznunk, ha a mai válság helyzetből ki akarunk törni.

Oktatás, egészségügy, szociális ellátás, nyugdíjrendszer, infrastruktúra – Magyarországon ezek mind megújításra, fejlesztésre várnak. A közszolgáltatások az állam – azaz a mindenkori kormányok - számára nem jelenthetnek csupán csak költséget és bért; ezek elsődleges eszközök a nemzet felemelése, fejlesztése és építése céljából. Okos és felelős befektetést jelentenek a jövőbe, miközben a mában elsődleges tényezői a teljes lakosság, a munkavégző korosztályok életminőségének!

A társadalom önrendelkezését keresve meg kellett állapítanunk; **hiába rögzítette az Alkotmány, majd – retardáltan - az Alaptörvény is az önkormányzatiság elvét,** pusztán a költségvetési és jogköri, illetve az illetékességi szabályok, azaz az államszervezet átalakításával **ezeket a jogokat is viszonylagossá, formálisan létező, de kiüresített, fedezet nélküli deklarációvá lehetett tenni.** A mai állapotok lerontják a települések 80 százalékán élő magyar állampolgárok életminőségét, képzési, ellátási, foglalkoztatási esélyeit, és ezzel másodrendű állampolgárokká teszik őket, akik a közterheket viselve is magukra maradnak.

A 2010 és 2015 között a közszférából kivont 1400 milliárdnyi költségvetési pénz hiánya miatt hasonló folyamatok zajlottak a (köz) egészségügy, a szociális biztonság, a köz- és felsőoktatás, a kutatás, a közművelődés, a környezeti és élelmiszer-, a személyi és vagyoni biztonság, az igazságszolgáltatás és bűnüldözés, a honvédelem, az idegenrendészet, a városüzemeltetés, a tömegközlekedés területén is.

A közszolgáltatások felfogásunk szerinti rendeltetése; képzik és nevelik, felkészítik a felnövekvő generációkat, ellátják a teherviselő korosztályokat és biztosítják az emberi élet méltóságát a nyugdíjba kerülés után is. **A közigazgatás és a gazdálkodás rendjét megteremtve és szolgáltatva hatékony környezetet teremtenek a piaci szereplők kibontakozása, eredményes működése számára. Kereteik között – az állam dominanciája mellett – óvják, fenntartják és bővítik a nemzeti**

kultúrát. A szolgáltató közigazgatás szerepfelfogását, értékbázisát keresve, valamint az **ENSZ ajánlásait** elfogadva és követve a jó kormányzás (good governance) jellemzői szerint az **Állam feladatait elsődlegesen a biztonság, a tulajdonjogok védelme, a társadalmi problémák enyhítése, a társadalmi fejlődés aktív előmozdítása terén látjuk.**

A mi értékeink között a kezdetektől szerepel a **társadalmi haladás fogalma, és a feladatok, amelyek ebből fakadnak! Esélyegyenlőség, szolidaritás, felelős döntéshozatal, nyilvánosság, jogbiztonság.**

Mindebből eredően a **kormányzati és a törvényalkotó munkában igényeljük a társadalmi legitimáció és a szabad véleménynyilvánítás alapján megszületett konszenzusokat, a társadalom többsége által támogatott stratégiák felvázolását, tehát a törvényes és a társadalom által ellenőrizhető irányítást.** Kormányzati teljesítményt követelünk a társadalmi problémák érzékelése és eredményes kezelése terén. **A nemzeti erőforrások felhasználása – álláspontunk szerint - nem nélkülözheti az elszámoltathatóság és az átláthatóság intézményes garanciáit, a méltányosság, a jog előtti egyenlőség, a jogállamiság viszonyait.**

Megállapítottuk; az aktív munkavégzést még itthon vállaló magyar népesség harmadát érintő **dolgozói szegénység** állapotából leginkább akkor válik végképp lehetetlenné a kitörés, ha az állami közszolgáltatások leromlása miatt a helyi társadalomban az elérhető életminőség a kereseti hátrányokat is meghaladó mértékben lecsökken. Bezárt, vagy végletesen gyenge általános iskola, becsukott könyvtár, művelődési ház, mozi és posta, a saját körzeti orvos hiánya, leállított vasút, napi kettő, de drága busz, összehangolatlan menetrendek, elhanyagolt utak. Mindehhez méregdrága víz, csatorna és szemétszállítási díjak, napi járáson kívülre került fogorvos, szemész és pszichiáter, ritkábban kiérő védőnő társul. Helyben nincs munka, csak **a lelket és jellemet romboló közmunka** – ha van. Ez a mai magyar valóság 2500 önkormányzat területén! Mindez napi kihívás jelent a közigazgatásban **szakmai és szakpolitikai felelősséggel nemzetüket tényleg szolgálni kívánó szakértelmiségiek, szakemberek és alkalmazottak** – a tagjaink - számára.

Mindehhez megszorító feltételként rögzíteni kívánjuk; nézetünk szerint a közszolgálat nem piac, és a közszolgáltatások alanyai nem pusztá fogyasztók, hanem arányosan közterhet viselő állampolgárok. Illetve aránytalanul, mert a **legkisebb keresettel rendelkező magyar dolgozók viselik a világon a legnagyobb (48.5 %) közterheket.** A legnagyobb jövedelmekre minden fejlett demokrácia progresszíven növekedő közterheket rak; hazánkban ez sem így van. Ezen változtatni kell!

A közszolgálati szektor szerintünk a nyilvánosan deklarált társadalmi-gazdasági célkitűzéshez rendelt elkülönült szervezet, tehát egy sajátos munkaszervezeti és közösségi tevékenységi forma, amely **a köztulajdon használata és felhasználása során teljes mértékben a köz szolgálatában működő etikát kell kövessen!** A közszolgálat – különösen a közigazgatásban - **olyan különös társadalmi értékeket termelő szolgáltatás, amely demokratikus társadalmi közjavakat szolgáltat.**

Itt – azaz a mi munkánk során - dől el, mit jelent hazánkban a jog- és esélyegyenlőség, az állampolgári jog, az emberi élethez való esély, az emberként megszületett személy méltósága. .

Számunkra elfogadhatatlan az állami és az önkormányzati tisztviselői jogállás szétválasztása, a kapcsolódó foglalkoztatási garanciák és kedvezmények felszámolása. **Álláspontunk szerint a központi, a területi és a helyi köz- és szakigazgatás működési elveiben, szervezetében és humán erőforrásai képzésében, minősítésében és javadalmazásában is egységes – félig zárt rendszerű - egésznek kell képezzen.** Mindennek koncentrált kifejezéseként küzdünk azért, hogy a **Köztisztviselők**

Napja megújulva, mint a **Közigazgatás Napja** térjen vissza, illetve ne vesszék el. A szak- és közigazgatásban lezajlott átszervezések – tapasztalataink szerint – lerontják a szakmaiság szempontjait és a felelős és gyors, okszerű reagálási képességét, szűkítik, helyenként ellehetetlenítik a jogvédelmet, és egyre több területen felszámolják a törvényes adatnyilvánosságot.

Miként valamennyi területen, a közigazgatásban, a közszolgáltatásban is **halaszthatatlan feladat a végképp összeomlott bértáblák konszenzusos újraalkotása**, de már értelemszerűen azzal a bázissal, hogy **az illetményalap összege a mindenkori minimálbérrel, illetve a szakmai bérminimummal egyezzen meg**. A Helyi Önkormányzatokról szóló Európai Charta elveit is számon kérve állítjuk; az állampolgárokat illető helyi közigazgatási szolgáltatások egyenlősége érdekében **a költségvetés kiegyenlítő mechanizmusait újra érvényesíteni kell**.

Aggodalommal tapasztaljuk, hogy a különböző életpálya és jogállási törvények következetesen negligálják a szakszervezetek eredeti státuszát, jogosítványait és az egyéni, illetve kollektív jogosítványokat; drámaian lecsökkent a társadalmi munkában tevékenykedő különböző szintű választott, védelmet élvező vezetőink aránya, a munkahelyi képviselők bevonásának kötelezettsége. Az egész jogrendszer jogellenes állapotait eredményezi, hogy a magyar jogba már beiktatott vonatkozó egyezségokmányok és ILO egyezmények ellenére nincs érdemi érdekegyeztetési folyamat; a még működő fórumok formális, egyirányú, és csak utólagos közlési formái az állami döntéseknek. Elfogadhatatlan gyakorlatnak minősítjük, hogy a közszolgáltatások általános minőségére, és a köztisztviselők, közalkalmazottak munkakörülményeire kiható törvényi változásokat a kormány egyeztetési kötelezettségeit kijátszó egyéni képviselői indítványok útján érvényesítik a kárunkra. Ez a gyakorlat törvényt sértő!

Ám ez a gyakorlat mára az egész jogrendszer minőségére is kihat. A mi munkaeszközünk, szerszámunk a jogszabály, a törvény. A jog stabilitása, minősége, biztonsága és méltányossága számunkra elsődleges elvárás. Ezen a téren az elmúlt évtizedben jelentős minőségromlást, kapkodó és ellentmondásos folyamatokat tapasztalunk. A jogalkotás hagyományos és jogszerű viszonyai, szakmai-szakértői bázisai felszámolódtak. Előzetes egyeztetések nem csak a társadalommal és a szakmákkal nincsenek, de olykor már a tárcák között is elmaradnak.

Mivel érzékeljük a megosztó, esetleg felszámoló célokat és tendenciákat, ebben az állásfoglalásban is rögzítjük; a közigazgatás, az államigazgatás és az önkormányzati működés minden szintjén jogunk van szakszervezeteket szervezni és működtetni; fellépünk minden olyan törekvéssel szemben, amely ezt a nemzetközileg is többszörösen garantált jogosítványunkat megkísérli felszámolni.

Határozottan fellépünk annak érdekében, hogy az oktatási, szociális, és egyéb szakellátási területeken az üzemeltetők, illetve a tulajdonosok (pl. egyházak) sokfélesége miatt létrejött foglalkoztatási, jogállási és bérkülönbségek felszámolódnak.

Nyíltan vállalt törekvésünk, hogy a közszolgáltatások területén működő szakszervezeteket egyesülések és szövetségek útján összefogjuk e fenti értékek és célok megvalósulása érdekében.

Véglegesítő vitára bocsátva: 2017. május 26-án.

Boros Péterné